

Pandemonium

Aantekeningen bij onze tijd

Pandemonium

Aantekeningen bij onze tijd

-

Fred Hamburg

Schrijver: Dr. F. Hamburg
Coverontwerp: F. Hamburg
ISBN: 9789465464633
© 2026 F. Hamburg

Pandemonium

1. Politiek is een vuil spel
2. Trump's 'Grand Strategy'
3. Leven zonder troost
4. Politieke scholing
5. De Raad der Ouden
6. Terrorisme
7. Postmodernisme
8. 'Le rendez-vous' van Europa
9. Waarom verschillen ethici zo van mening?
10. Cyborgs
11. Het pragmatisme
12. Democratie is een Groot Verhaal
13. Een échte koning
14. 'Vrede vindt u alleen op de punt van een lans'
15. The world today
16. De meltdown van het Westen
17. Democratie als beslissysteem
18. 'Our money is the world's money'
19. Boekbespreking John Horvath's *Return to Order*
20. Imperium
21. The Mighty Wurlitzer
22. Brave New World
23. Leidt massaal en ongericht vaccineren tijdens een pandemie tot een blijvende, veilig verkregen groepsimmunititeit?
24. Fake news
25. Vietnam revisited
26. Epicurus
27. Rechtvaardigheid
28. Beatles vs Mozart
29. Was Jeanne d'Arc een engel?
30. De Money Masters
31. De New World Order en China
32. De grootste sponsor van terrorisme
33. Oorlog
34. Is Covid19 een biowapen?
35. 'Geen martelingen meer', zei Macron
36. De nieuwe economie
37. Goed gedocumenteerde leugens
38. De ideologie van de vrijheid
39. Vrouwen aan het Oekraïense Front

40. Paul Ricoeur (1913 -2005)
41. Economic Warfare
42. Kapitalisme en democratie
43. Klassieke deugden
44. Fenomenologie
45. Nanotechnologie
46. Drie vragen over Covid19
47. Het kansbegrip
48. Expertise
49. 'We can only conquer by attacking'
50. Wie controleert de rechter?
51. Zijn wij slim genoeg voor democratie?
52. Mediamanipulatie
53. Korte geschiedenis van de mediocratie
54. Ratio vs emotie
55. 'Weest kinderen in uw boosheid, maar niet in uw oordeel'
56. Reductionisme vs hyperrealiteit
57. Is de besliskunde normatief?
58. Startposities in de ethiek
59. Samenzweringstheorieën
60. Kan Amerika tezelfdertijd een oorlog tegen China én Rusland beginnen en winnen?
61. Religie, creatieve wetenschap, en China
62. De informatiemaatschappij
63. De (koude) oorlog 2.0 tegen China
64. 'A manufactured war' I
65. Diepe beginselen van Goed en Kwaad
66. Goede en kwade compromissen
67. Intellectuelen in de politiek
68. Renaissance van Europa?
69. Drie feiten over het koningschap
70. De Natiestaat
71. Mondiaal bestuur
72. Wereldpolitiek
73. Boekbespreking Bat Ye'Or's *Eurabië*
74. 'A manufactured war' II
75. 'Junk science'
76. De verkrachting van Syrië
77. Het begon *openlijk* met 'The War on Terror'
78. First Strike
79. Pim Fortuyn (1948 – 2002)
80. Hoe denken artsen

81. De Sixties
82. Autonomie
83. A priori's
84. Het relativisme en de evolutietheorie
85. De CIA is 'a black hole'
86. Skinner en Freud
87. Migranten?
88. Aristoteles over karakter en voortreffelijkheid
89. Korea
90. Contractualisme
91. The Politician's Dilemma
92. Jean-François Lyotard (1924 - 1998)
93. Journalistiek
94. Het referendum
95. Lessen uit de Brexit
96. Het administratieve apparaat
97. La Bouche de la Loi
98. Nanogeneeskunde
99. Digitale beschermengelen
100. Hyperindividualisme en de speltheorie
101. Heidegger (1889 - 1976)
102. Het einde van de Amerikaanse bluf
103. Artificiële Intelligentie (AI) in de geneeskunde
104. Waarom haat het Westen Rusland?
105. Thomas van Aquino (1225 - 1974) over Caritas
106. Scenario Lock Step
107. Demski's Complexe Specifieke Informatie (CSI)
108. Het Mindbody Probleem
109. 'Ongevaccineerden houden bedden bezet die eigenlijk bedoeld zijn voor anderen'
110. Het verschil tussen commercieel en corporatief ('financieel') kapitalisme
111. De sancties tegen Rusland
112. De strijd in de Pacific tijdens WO II
113. Haat
114. Grand Strategy
115. The War Machine
116. Hermeneutiek van de continuïteit ?
117. Paracuaria
118. 9/11 revisited
119. De Vrijmetselarij
120. Dallas, 22 November 1963

121. Gain of function research
122. Stikstof homeopathie
123. De agressie-oorlog tegen Iran
124. Boekbespreking van Juleon Schins' Decaloog.

1. Politiek is een vuil spel

'La Politique et le sort des hommes sont formés par des hommes sans idéal et sans grandeur'

- Albert Camus

'De meester sprak: mensen met een handige babbel en een mooi uiterlijk, weinigen van hen zijn goed'

- Confucius

Politici zijn meesters in het manipuleren van de perceptie. Zo was het beeld van de USSR tijdens de Koude Oorlog zodanig opgeschroefd dat niet betoogd kon worden dat de Russen geen wezenlijk militair gevaar vormden voor het Westen. Feitelijk was het omgekeerde waar en bedreigde het oppermachtige Amerika haar voormalige bondgenoot van alle kanten. Onderwijl werden nationalistische Derde Wereld leiders in de anticommunistische hysterie automatisch gezien als handlangers van het Rode Gevaar. Bovendien werd door de fixatie in het militaire over het hoofd gezien dat de essentie van het cultuur-Marxisme, de *radicale gelijkheidswaan* (en het doorbreken van de traditionele verbanden), via het onderwijs wereldwijd verspreid werd.

Met de voorgaande alinea heb ik slechts een minuscule greep gedaan in de 'case-base' van de geschiedenis. Ik had net zo goed de rol van het Witte Huis in de coup tegen premier Mossadeq van Iran, het Tonkin Golf incident, de moord op de gebroeders Diem, en de Maidan-revolutie kunnen noemen. Of Colin Powell's leugenachtige VN-presentatie * van een flacon antrax en Trump's dubbel spel in Gaza, de Oekraïne en Israël/Iran. Of talloze andere ongerechtigheden die zich hebben voorgedaan en zich nog steeds voordoen, week in week uit, maand in maand uit, jaar in jaar uit, eeuw in eeuw uit, waar ook ter wereld. Wat mij hier in ieder geval niet interesseert, is vast te stellen of in genoemde gevallen de kogel (of desinformatie) van rechts dan wel van links kwam. Want noch van de één, noch van de ander is uiteindelijk enig heil te verwachten *nu beide globalistisch, dus totalitair, gecommitteerd zijn*. Waar het mij wél om gaat is dat de politieke geschiedenis stampvol machinaties, leugens, misleiding, afpersing, vervalsing en omkoperij zit. Whitney Webb heeft in haar geruchtmakende boek *One Nation under Blackmail* alvast de nexus in kaart gebracht tussen Intelligence en de georganiseerde misdaad (zie ook tekst 85). Zelfs uit de boezem van het ogenschijnlijk onkreukbare Nobel Comité zijn verdorvenheid naar buiten gebracht.

Niet alleen in het Grote Theater van de wereldpolitiek (met Amerika's aanspraak op 'full spectrum dominance', inclusief 'outer space'), ook in het democratievrije Brusselse Labyrint circuleren leugens, zijn politici voor macht en geld te beïnvloeden en komen onoprechtheid en fraude regelmatig voor, mede door het gebrek aan transparantie. In zijn memoires over de Griekse schulden crisis heeft Yanis Varoufakis (de voormalig minister van Financiën indertijd) naar hartenlust geschreven over wat zich zoal afspeelt in kringen van het 'deep establishment' van de EU. [Onbetrouwbaarheid, cynisme, leugenachtigheid, incompetentie en andere ondeugden!]. Gevallen van corruptie komen dan ook geregeld boven water, onlangs nog met de arrestatie van de vicepresident van het Europese Parlement, Eva Kaili, en met het aan het licht komen van de financiële manipulaties van Stella Kyriakides, de Commissioner for Health and Food Safety van de EU. Volgens gepubliceerd onderzoek van *Follow the Money* (31/01/25) maakt sowieso 25 procent van alle Europarlementariërs zich schuldig aan strafbare feiten, machtsmisbruik, fraude en corruptie. [Zie in dit verband ook het werk van klokkenluider Paul van Buitenen (1999, *Strijd voor Europa*).] Nog gênanter voor de EU is het bericht dat op 02/12/25 de Italiaanse Federica Mogherini, voormalig EU-buitenlandchef en sinds 2020 rector van het Europacollege in Brugge, officieel onder verdenking gesteld is van fraude en corruptie bij openbare aanbestedingen. Tot overmaat van ramp hief begin februari '26 De Raad van Europa de immuniteit van Noorse oud-secretaris-generaal Thorbjorn Jagland op vanwege documenten die zijn vrijgegeven in de Epstein-zaak. De Noorse justitie is inmiddels een corruptieonderzoek gestart naar Jagland die verdacht wordt van 'gekwalficeerde corruptie'.

Op nationale, provinciale en gemeentelijke niveaus in ons eigen land is het inventariseren van bedrog eveneens een gebed zonder eind. Vrijwel wekelijks halen corruptieschandalen het nieuws, vooral als gevolg van de liberalisering van de zorg en de immer dubieuze transacties in de vastgoedsfeer en stadsrenovatie. En dan hebben we het hier over onregelmatigheden die aan het daglicht kwamen. Alleen al in de week waarin de schrijver van deze woorden noteerde, speelden er diverse schandalen (onder andere in de sociale woningbouw en in de zorgsector). En zo gaat het maar door, in een eindeloze aaneenschakeling, tot op de dag van vandaag. De toelagenaffaire is niets nieuws onder de zon.

Politiek, alles welbeschouwd, is een totaalopsomming van mooipraterij, narcisme, ambitie, wraak, intrige, verraad, machtswellust en hebberigheid. Nergens anders vindt men zo veel onoprechtheid, leugens en eigenbelang als in de besloten beraadslagingen en geheime correspondentie van presidenten, ministers, speciale zaakgelastigden en ambassadeurs. Niet voor niets

circuleert het gezegde dat politiek eenvoudigweg 'showbiz' is 'for ugly people.' Iedereen die zo nodig 'de politiek in wil' moet daarom grondig worden gewantouwd. Vooral de elite van politieke partijen moet men met diepe argwaan bejegenen. Terecht doet in de psychiatrie de 'grap' de ronde dat niet weinig politici persoonlijkheidskenmerken als charme en manipulatieve leugenachtigheid delen met psychopaten. **Dus over het netwerk rond Jeffrey Epstein hoeft niemand zich te verbazen.**

Een normaal mens heeft een afkeer van leugenachtigheid. Of van lieden die voor een baan opeens van politieke kleur (of geloof) verschieten. Daarom moet in ieder geval vanaf nu zeker gesteld worden dat volksvertegenwoordigers, ministers en andere gezagsdragers dit zijn uit heilige roeping. De eerste voorwaarde hiervoor is dat bestuurders - net zoals bisschoppen - hooguit voor een modaal levensonderhoud betaald krijgen, exclusief reiskosten en vergoedingen voor huisvesting, voeding, en medische zorg. Vooral ambitieuze 'wanna be' politici zullen hierdoor worden geblokkeerd. Want het bezit van macht en geld is het enige dat ze diep in hun hart begeren. Daarom zijn ze - om te scoren - altijd op zoek naar prestigeobjecten; of naar problemen en 'oplossingen'. En als er geen problemen zijn, creëren zij die zelf wel. Zoals het 'stikstof probleem' in Nederland (zie tekst 122). Dat het bestuur vrijwel altijd grotendeels in handen is van machtshongerigen en roofzuchtigen, verklaart dat er doorheen de geschiedenis nog geen enkele rechtvaardige en robuuste vorm van bestuur is geëvolueerd, de godsvrede van de Middeleeuwen uitgezonderd. Politici zijn sowieso 'only pawns' in het spel van de boven hen gestelden. In ieder geval is er in vijfduizend jaar zelden een conflict opgelost dat niet al de zaden van het volgende in zich droeg. 'In ongeveer 3500 jaar van geschreven geschiedenis, is er gedurende meer dan 3230 jaar oorlog geweest en maar 227 jaar vrede' (las ik ergens).

Om de Westerse cultuur te redden van verdere ontbinding moeten "Berufspolitiker" ohne Beruf (Weber) geblokkeerd worden. Maar dat is pas het begin. Ook de top van het ambtelijk bestuur, de rechtbanken en het militaire apparaat zullen gezuiverd en vervolgens bemand moeten worden door superieure karakters - mensen van goede wil die de Helleens-joods-christelijke traditie van het Westen heldhaftig verdedigen. Personen, dus, die de tegenspelers zijn van de indifferente, seculiere, pragmatische mens en die ervaren hebben dat het oordelen met louter menselijke maatstaven de inleiding vormt tot de neergang van iedere cultuur. En mind you, alleen in het Avondland zijn bepaalde, volmaakte waarheden (die de mens ertoe brengen zichzelf te overtreffen) effectief gerecipieerd.

[Dit leesstuk verscheen in een eerste, ruwere versie op 7 februari 2018 in *The Post Online* onder de titel "De meeste politici deugen niet". Zie overigens ook tekst 95, "Lessen uit de Brexit".]

* De VN is het werk van de Grote Drie na het beëindigen van WO III. Dus van de VS, de Sovjet-Unie en Groot-Brittannië. Frankrijk en - iets later - China mochten ook meedoen. Deze grootmachten (en permanente leden van de Veiligheidsraad) kenden elkaar privileges toe. Zo mochten alleen deze spelers kernwapens bezitten (zie het Non-Proliferatieverdrag uit 1968). De VS was en is de belangrijkste spelbepaler van de VN. Zo kon het zijn dat een reeks aan economische instituties werd opgericht die vooral Amerikaanse belangen dienden.

Q. Vormt de Veiligheidsraad anno 2024 nog een afspiegeling van de feitelijke machtsverhoudingen? [Waarom wel Frankrijk en geen India?]

2. Trump's 'Grand Strategy'

Hypothese: Zou het kunnen zijn dat Trump de proxy-oorlog tegen Rusland uitbesteedt aan Europa opdat Amerika (a) haar wapenvoorraden weer op peil kan brengen, en (b) haar handen vrij zal hebben om in haar hegemonisme andere landen te beoorloggen? Dus dat Trump in feite geen inbreuk maakt op de *continuïteit* van de agenda van (vrijwel) alle presidenten van Amerika? Kijk maar eens naar alles wat Trump momenteel te berde brengt over China, Mexico, Venezuela, Gaza, Iran en het Panamakanaal. En leg dit mutatis mutandis naast de hegemonistische werken van zovelen van zijn voorgangers. *Of gelooft u dit alles niet?* Beluister dan in ieder geval de toespraak van Pete Hegseth (Secretary of Defense) voor de NATO in Brussel en lees Trumps *Policy Agenda* ('Project 2025'). Of lees zo veel mogelijk papers die afgescheiden worden door het Pentagon en eraan verbonden think tanks. Zie evenwel ook de *track record* van de VS sinds haar ontstaan. En op het lot van een Amerikaans president wanneer hij zich keert tegen de Masters of War. Is het dan (als u dit alles gedaan hebt) niet veeleer zo dat deze hele geschiedenis van de Amerika *alleen* te begrijpen als men inziet dat haar presidenten (en leden van de Senaat en het Congress) gechanteerd worden door onmetelijk rijke en nog machtiger lieden?

Ik grondvest mijn hypothese dat Trump machtiger bazen boven zich heeft dus op de *empirie*. [Trump heeft al een aanslag op een millimeter na overleefd, right?] Zeker, de huidige president van de VS is wel zogenaamd 'vrede' aan het stichten, maar uit alles blijkt dat hij niet erg bekreund om

menselijk leed. Ook is hij zogenaamd boos op Poetin nu deze de vredesonderhandelingen zou frustreren door te blijven eisen dat allereerst Zelenski (en met hem het hele Nazi gedoe) van het toneel moet verdwijnen. Inmiddels is Trump al meerdere keren van positie veranderd. Op 20 oktober 2026, bijvoorbeeld, zegde hij Zelenski de wacht aan terwijl hij tegelijkertijd India bedreigde met het opleggen van invoertarieven van honderd procent als het land door zou gaan met het afnemen van Russische olie. Is dat de houding van een 'bemiddelaar'? En hoe staat het met zijn *last minute* draai op 7/8 april 2026 wat betreft het naar het stenen tijdperk bombarderen van Iran. Ook hier weer de vraag: Is Trump gezien zijn wispelturigheid wel volledig in command? En zijn zijn strapatsen hooguit bedoeld voor binnenlands gebruik, namelijk om mopperende facties in zijn eigen partij wind uit te zeilen te nemen? [Trump zou te veel flirten met Poetin.] *Of is en blijft het uiteindelijk doel van Trump's bazen inderdaad het vernietigen van Rusland en China en is het daarbij belangrijk om voor betere tijden (a) de Oekraïne te behouden als een speerpunt richting Rusland en (b) te zijner tijd de olietoevoer naar China te kunnen controleren (dus China's nieuwe Zijderoute te blokkeren)?*

Wat hier allemaal van zij, problematisch was in ieder geval dat Trump eind 2025 de ene maand Rusland bedreigde en de maand daarop onbekommerd een 'productieve dialoog' voerde met Poetin. En het blijft natuurlijk bizar dat Amerika, de *instigator* van de oorlog in de Oekraïne, lange tijd de mediator uithing tussen de Oekraïne en Rusland. Anyway, om een lang verhaal kort te maken: sinds de drone-aanval op de residentie van Poetin en de minachting van het internationaal recht (kidnap van Maduro, Colombia, Groenland, piraterij, Gaza, Iran) is het spel van Trump uit. De wereld vertrouwt de Amerikaanse president niet meer.

Zo langzamerhand moeten we wel gewoon vaststellen dat het flip-flop gedrag van Trump wezenlijk onderdeel is van 'zijn' strategie. En dat zijn gedrag slechts ten doel heeft de werkelijke bedoelingen van *entiteiten dieper dan de Deep State* te versluieren (door de aandacht van hen af te leiden). Desinformatie, mind you, is van levensbelang in iedere oorlog!

Zie ook tekst 115 ('The War Machine') en tekst 123 ('De agressie-oorlog tegen Iran'). Zie in dit verband ook mijn pamflet *Dieper dan de Deep State*.

Geraadpleegd (o.a.):

- *While Trump Speaks Of Ukraine Peace, US Opens A Second Front Against Russia*, <https://kolozeg.org/while-trump-speaks-of-ukraine-peace-us-opens-a-second-front-against-russia/>, verkregen 20/05/25

- <https://www.oann.com/commentary/trumpian-grand-strategy/>,
verkregen 30/03/25

3. Leven zonder troost

Albert Camus' *De Pest* is nogal in. Camus' kroniek van een stad in quarantaine zou geholpen hebben bij het verdragen van het Corona-isolement. En sowieso is het een beroemd boek. Nu zijn er inderdaad goede redenen om boeken van Camus te lezen, in alle tijden. Want nogal wat kronieken en essays van hem zijn tijdloos relevant. Maar dat *De Pest* 'troost' of 'bemoediging' zou brengen in een situatie van afgescheidenheid is een misvatting. Camus' boodschap via de hoofdverteller van de kroniek is slechts de volgende: beperk je tot wat je zeker weet, doe je werk goed, en zie af van heroïek en heiligheid. Veel meer aan 'troost' zit er eigenlijk niet in (als je dit al troost wil noemen). Op zichzelf niets verwonderlijks. Want Camus zelf wist - naar eigen zeggen - niet waarheen zijn weg voerde, laat staan dat hij anderen zou kunnen helpen. Sterker nog, hij wilde zelfs uitdrukkelijk 'lucide' leven, dat wil zeggen: leven zonder troost. 'Solidariteit' is dan ook nooit zijn sterkste punt geweest, ook niet in *La Peste*. Of zoals Van Gennep het zegt: 'Camus is ongetwijfeld meer solitair dan solidair'.

De meeste boeken van Camus zijn vooral registrerend. Met name zijn vroege werken beschrijven de 'absurditeit', dat wil zeggen: de ervaring tegenover een wereld te staan die zwijgt. Dit levensgevoel heeft hij inderdaad meesterlijk verwoord, niet zozeer in *De Pest*, maar vooral in *De Vreemdeling*. Deze beschrijvingen geven echter geen troost, alleen herkenning. Camus' 'lucidité' als antidotum tegen het absurde bevat weinig substantie en is op niets gebaseerd. Zijn 'vivre le plus' is al even oppervlakkig. Mensen die geloven dat Camus troost brengt, bedriegen zichzelf of lezen Camus niet goed. Camus had geen antwoord op het lijden, behalve in zijn referentie aan de indifferentie van een steen, de toestand van het niet hebben van vragen. Je zou bijna beweren dat Camus de mensen adviseert 'te worden als een steen.' ['Priez votre Dieu qu'il vous fasse semblable à la pierre', zegt Martha in *Le Malentendu*!]

Dit alles doet evenwel niets af van Camus' loffelijken verlangen om verder te komen dan de nihilistische ervaring van de absurditeit. *Precies dát maakt hem interessant*. Zijn verering en identificatie met de zon, de zee en de nacht spelen daarin - voor met name de *jonge* Camus - zeker een enigszins reddende rol. Maar zelfs de mystieke vereniging met de natuur luxeert bij Camus niet zozeer 'joie' maar veeleer 'l'horreur de mourir' (schrijft hij in *Noces*). Veel

dieper dan zijn 'amour de vivre' gaat dan ook zijn bewustheid van de verleiding van 'het Absolute', de basis van natuurlijke religiositeit.

Over Camus' 'religieuze' momenten, met name later in zijn leven, is door vele recensenten geschreven. Zie bijvoorbeeld de commentaren op zijn houding tegenover het executeren van de Franse collaborateurs na WOII. Aanvankelijk pontificeerde Camus op het punt van de rechtvaardigheid, maar uiteindelijk gaf hij de katholiek Mauriac (met zijn *charité*) gelijk: Een soevereine justitie, aldus de herziene mening van Camus, heeft zijn grenzen en Frankrijk heeft bovendien behoefte aan medelijden. Niet geheel zonder reden noemde Mauriac hem 'van nature christelijk.' Camus zelf heeft Mauriac uitdrukkelijk tegengesproken maar feit blijft dat zijn ethiek analogie vertoont met de christelijke moraalfilosofie, vooral in zijn afwijzing van 'het doel heiligt de middelen'.

Hoe dan ook, voor troost, beste lezer, kan men beter *De Pest* links laten liggen en prefereren om met Reve een kaarsje op te steken bij Maria, de enige ware 'troosteres der bedroefden'.

4. Politieke scholing

'Iedereen klaagt over zijn geheugen en niemand klaagt over zijn oordelend vermogen'

- La Rochefoucauld (1659)

Topbestuurders in het Tijdperk van de Informatie moeten over multidimensionale kennis beschikken. Zij moeten in staat zijn om op Studium Generale niveau te spreken over biotechnologie, kernstraling, gezondheidszorg, kunst, cultuur, informatisering en onderwijs (om maar wat te noemen). Maar ze moeten voor alles in staat zijn op niveau informatie te zeven en problemen te structureren. Bij dit alles dienen zij lering getrokken te hebben uit de ernstige lessen van de geschiedenis, vooral op het financiële vlak. Want dan zouden ze hebben geweten hoe ooit de macht over de gelduitgifte – en daarmee de macht over de economie – uit handen is gegeven aan particulieren (centrale banken), iets dat nooit had mogen gebeuren en zo gauw mogelijk moet worden hersteld. [Het 'muntrecht' behoorde vroeger terecht bij de feodale heren.]

De eerste eis voor een minister van financiën is dat hij een gezaghebbend werk heeft geschreven over de rol van geld in de wereldgeschiedenis. Of over economische systemen in de loop der tijd. Of over zoiets als de

systeemkenmerken van het betalingsverkeer. Een dergelijk geïnformeerde minister zou nooit toestemming hebben gegeven voor het opstarten van de Eurofantasie omdat hij zou hebben geweten van de grote onevenwichtigheden die het creëren van een gemeenschappelijke markt in het cultureel heterogene Europa zou veroorzaken.

Wat voor een minister van financiën wordt geëist, te weten vakkennis, wordt ook geëist voor de ministers van Landbouw, Milieu, Energie, Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening. Op desbetreffende ministeries zullen nooit personen aan de top mogen staan die niet ter zake twijfelloos vakbekwaam zijn (en daarbij liefst ingenieur).

Kandidaten voor een ministerspost op defensie zullen vooral militair-technologische kennis moeten bezitten, in het bijzonder op het terrein van de 'combat capability'; want ministers zonder deze kennis kunnen niets beginnen met een zich voordurend ontvouwende geostrategische realiteit die afhankelijk is van de wapenbalans (die op haar beurt bepaald wordt door de 'combat capability').

Voor de minister van financiën alsook die van economische zaken zal gelden dat deze bewindslieden bij voorkeur óók natuurkundigen (of iets ten naaste bij) zullen moeten zijn. Alleen dan zal de kans groot zijn dat niet via allerlei drogredenen kapitaal (dus energie) uit het niets verschijnt of zomaar verdwijnt. Uiteraard – maar dat geldt voor iedere bestuurder – zullen alle ministers moreel hoogstaand moeten zijn.

Eén van de kwalificaties voor het ministerschap behoort een promotie te zijn. Alternatieve proeven van bekwaamheid zijn evenwel ook toegestaan, ja zelfs te prefereren omdat geleerdheid vaak samengaat met een gebrek aan élan vital. Maar doorgaans zullen deze andere wijzen van excelleren voor weinig mensen weggelegd zijn. Want het is relatief makkelijk vlijtig en studieus te zijn. Het is daarentegen veel moeilijker om op te vallen door een origineel werk in dienst van de mensheid. Of door jarenlange praktijkervaring de nodige kennis, discipline, focus en bescheidenheid te hebben opgedaan, bijvoorbeeld door als technisch of statistisch medewerker op een laboratorium in alle dimensies van wetenschappelijk onderzoek (inclusief de bijbehorende na-ijver) betrokken te zijn geweest.

Al de hierboven genoemde eisen zijn minimumeisen, want zelfs iemand die aan al deze redelijke eisen voldoet, komt nog altijd kennis tekort. Niemand kan in zijn eentje over alle informatie beschikken die nodig is om in complexe zaken goede beslissingen te nemen. En met de wél beschikbare kennis zal hij - zeker als solist - zich niet voldoende casussen kunnen voorstellen om daaruit alle kenmerken te kunnen afleiden die overwogen moeten worden.

Bovendien nemen in de praktijk vrijwel alle politici, zelfs als ze geleerd zijn, hun besluiten onsystematisch en intuïtief. Wil de bestuurder zich van deze praktijken losmaken en tot een expliciete, transparante, rationele verantwoording van zijn interventies komen, dan dient hij zich te verdiepen in besliskunde, 'operational research', kennismanagement, of hoe men deze kennis ook wil noemen [disciplines die niets anders doen dan structureren, expliciteren en kwantificeren]. Niet om zulke analyses, inclusief 'sensitivity analyses', daadwerkelijk zélf te kunnen uitvoeren, maar om een kennisniveau te halen waarop zinnige en diepe discussies *zonder taalspelen* mogelijk zijn. Bovendien houdt de besliskunde zich via haar 'social choice theory' ook bezig met de sociale- en de ruilende rechtvaardigheid (= geen bezitsverandering zonder dat het verlies gelijkwaardig gecompenseerd wordt). De besliskunde houdt zich zo (ook) bezig met de strengste en meest algemene principes van de zedelijkheid. Topbeslissingen mogen daarom pas genomen worden nadat de te beslissen kwestie met een werkelijk helder oog bekeken is. Dus wanneer er grondig informatie is verzameld, geanalyseerd, verwerkt en uitgewisseld, wanneer oordelen over feiten en waarden zo lang mogelijk uit elkaar gehouden zijn, en wanneer daarbij werkelijk en aantoonbaar prudent met risico's is omgegaan, bijvoorbeeld doordat topbestuurders gebruik hebben gemaakt van besliskundige ondersteuning.

Het probleem is dat zelfs de knapste bestuurder als afzonderlijk individu niet in staat is op het hier geschetste niveau te fungeren. Daarom mogen ministers pas zwaarwegende besluiten nemen na het inwinnen van diepgaand en – in makkelijk te kwantificeren gevallen – bindend professioneel besliskundig advies, zonodig geflankeerd door adviezen uit de moraalfilosofie, psychologie en sociologie. Ik denk bij zwaarwegende besluiten overigens niet aan de deelname aan een oorlog, het sluiten van internationale overeenkomsten, de heroverweging van het onderwijsstelsel, het al of niet toestaan van euthanasie, abortus, homohuwelijk, en het al dan niet loslaten van de koppeling van uitkeringen met de ontwikkelingen in de loonsector. Deze *kardinale* zaken zullen namelijk worden beslist door een nieuw in te stellen 'Raad der Ouden' (voorgezeten door de koning).

Een relevant citaat: 'In the modern world filled with ... extremely fast and complex interactions and ... permanent systemic economic and cultural crises, skills and degrees in law, history, even an MBA, let alone journalism, are drastically insufficient to produce even a semi-rational explanation of the gigantic changes the modern world is going through' (Andrei Martyanov).

5. De Raad der Ouden

'Mozes ging naar buiten en deelde het volk mee wat Jahwe gezegd had. Hij bracht zeventig van de oudsten van het volk bijeen en stelde hen op om de tent'
- Numeri 11.24

De koning en zijn ministers zullen wijs advies inwinnen bij de Raad der Ouden. Als gesprekspartners treffen zij er ervaren, door het leven getekende historici, kennisingenieurs, wiskundige statistici, en besliskundigen [rekenen wordt steeds belangrijker in de politiek!]. Deze deskundigen zullen een trackrecord moeten hebben qua moreel hoogstaand gedrag. Voor elk overleg in de Raad der Ouden zullen bovendien doorgewinterde domeindeskundigen van buiten uitgenodigd worden om de bureaucratie zonodig te contrariëren.

De Raad der Ouden met al haar wetenschappelijke expertise is bij publieke besluiten in onze Informatiemaatschappij onontbeerlijk. Dit is niet eens zozeer het geval omdat publieke besluitvorming met name op het allerhoogste niveau meer wetenschappelijke ondersteuning behoeft (hetgeen zeker het geval is, al was het slechts om de noodzaak van datacompressie dus het werken met patronen). En het is ook niet eens zozeer nodig om te garanderen dat er bij ieder identificeren van doelen tegelijkertijd op systematische wijze zoveel mogelijk alternatieven gezocht worden; of om de topbeleidsmakers te behoeden voor bias en tunnelvisie. Neen, veeleer dan dit alles is de wetenschappelijke expertise van de Raad der Ouden bitter nodig om de nihilistische trend te keren om, overrompeld door complexiteit, maar helemaal af te zien van rationaliteit.

Vorenbedoeld beraad in de Raad der Ouden dient er dus vooral toe de tendens bij politici te blokkeren om de werkelijkheid/waarheid te versluieren, bijvoorbeeld door deze te ambiguïseren of onbenoemd te laten. Of door voortdurend feiten en waarden als een kluwen te presenteren daarbij geen onderscheid makend tussen onzekerheid en ambiguïteit. De hier bedoelde irrationaliteit is bijvoorbeeld aan het werk waar milieu-aanbidders en hun tegenstanders een strijd op leven en dood voeren terwijl in plaats daarvan de cijfers koel en zakelijk door experts bekeken zouden moeten worden in een proces waarin feiten, waarden en vooronderstellingen zo lang mogelijk gescheiden worden. En waarin voor alles overeenstemming bereikt moet worden over hoe we de schade aan het ecosysteem moeten *meten*. Gezegde irrationaliteit wordt ook bevorderd door reële gebeurtenissen in de externe wereld via linguïstische trucs in nietszeggendheid te doen opgaan, bijvoorbeeld door altijd maar alles te verhullen ('collateral damage' in plaats van onschuldige omstanders), of met meel in de mond -, of met dubbele tong

te spreken. Het doel van dit omfloerst, onvast, vloeiend woordgebruik is ook om zodoende tijd te winnen opdat geen standpunt of besluit (in)genomen hoeft te worden en te zijner tijd de oplossing vanzelf 'emergeert'. Dit type taalspel waarbij slechts lucht verplaatst wordt, is hoogst ergerlijk, vooral als onderdeel van een punt- en kommaloze woordenstroom. Deze ergernis is temeer terecht omdat de publieke besluitvorming geen neutraal, zelfreferent 'discours' is waarin beslissingen 'emergeren'. [Mensen die dit zeggen, zijn volslagen on-wijs.]

De Raad der Ouden zal in de verwezenlijking van voorgaande desiderata een voorbeeld moeten geven. Onder andere door in haar oordelen uit te gaan van de *door de tijd geteste*, gemeenschappelijke, langzaam ontstane tradities en *a priori's* (Burke). De Raad zal in dit verband de filosofie moeten belichamen dat fenomenen in een 'bounded reality' beschreven kunnen worden, en dat deze beschreven fenomenen – al of niet na adaptatie en revisie – zoveel mogelijk gematcht worden met overeenkomstige casussen uit de geschiedenis. Zo draagt deze 'case-based reasoning' bij tot een verstandige besluitvorming waarbij niet primair 'juiste dingen' worden gedaan, maar vooral fouten voorkomen zullen worden. *De complexiteit en massaliteit van hedendaagse samenlevingen leent zich niet voor experimenten*. Het is in alle opzichten beter dat mensen – die altijd in kennis tekortschieten – te rade gaan bij 'the general bank and capital of nations and of ages' (Burke). Komt de Raad der Ouden niet uit met case-based reasoning, dan zal by default een beslissing genomen worden door voor alles de gehuldigde *waarden* centraal te stellen bij het ontwerpen en uitwerken van een 'decision space'. 'Values are more fundamental to a decision problem than are alternatives. Just ask yourself why you should ever make the effort to choose an alternative rather than simply let whatever happens happen' (Keeney, R.L. 1992. *Value-focused thinking*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press).

Bij alles wat hier over de Raad der Ouden gezegd is, gaat het ten diepste om het prevaleren van wijsheid zoals die begrepen wordt door onze Helleens-joods-christelijke (= West Europese) traditie. Tot goed verstand: Een 'wijsheid' bekrachtigd door wetenschap (Spreuken 24.5). Het komt er dus op neer dat bij de publieke besluitvorming (a) netwerkeffecten (zoals interdependentie) diepgaand overwogen worden, dat (b) risicoanalyses (inclusief de modellering van het onderhavige probleem) in essentie begrepen worden, dat (c) modellen, zoals het CPB deze toepast (dus inclusief eventuele waardemodellen), marginaal gecontroleerd kunnen worden, dat (d) geraadpleegde onderzoeken beoordeeld kunnen worden op hun methodologische merites, en dat (e) in ieder geval bij de reductie van de onzekerheid expliciet en systematisch rekening gehouden wordt met door de

tijd geteste en duurbetaalde ervaring *zodat ook duidelijk gezien wordt waar structurering en kwantificering - dus modellering - niet meer mogelijk is!* Het is met name deze laatste ervaring (samen met morele wijsheid) die ons vrijwaart van de waan van dag.

De opvolging van de leden van de Raad der Ouden gebeurt vanaf haar eerste installatie – op geleide van onze West-Europese waarden – volgens coöptatie. Kandidaten voor de Raad zullen een staatsexamen gedaan moeten hebben – dat voor iedereen toegankelijk is – opdat zeker gesteld wordt dat de kandidaten een hoog alfa, bèta en gamma kennisniveau hebben. Dit staatsexamen zal het Westers, gemoderniseerd equivalent zijn van het examen dat in China duizenden jaren gold om Mandarijn te worden.

6. Terrorisme

'On ne fait pas les révolutions à moitié'

- Louis Antoine de Saint-Just

Terrorisme loont. Dit was niet alleen het geval in Frans-Algerije, toen het FLN aldaar zijn terreur ontketende, maar ook in het door blanken geregeerde Zuid-Afrika van Nelson Mandela en in het door de Britten bestuurde Palestina van Menachim Begin. Helaas komt dit succes met behoorlijk wat diabolische aankleve. Want hoe langer de strijd duurt, des te barbaarser de methoden van de terroristen én de 'counter-insurgency.' En hoe meer terrorisme, hoe groter de kans op een regelrechte oorlog.

Een terroristische oorlog is speltheoretisch een 'game' met een oneindig aantal zetten. En het kenmerkende van deze game is de 'tit-for-tat,' dat wil zeggen: de strategie die beide partijen volgen om - na een slechte ervaring in de eerste ronde - op iedere volgende agressie van de tegenpartij te reageren met een koekje van eigen deeg. De ervaring leert dat (a) deze retaliatie in de loop van de tijd in weerzinwekkendheid toeneemt, en (b) zo'n situatie van 'tit-for-tat' ook lang kan duren. Dus hoe eerder de ordehandhavers aan het terrorisme - laat staan een terroristische oorlog - een eind kunnen maken, op welke manier dan ook, des te beter. Want de tijd verloopt in het voordeel van de terroristen, al was het alleen maar omdat het langdurig voortslepen van het conflict leidt tot demoralisatie bij de 'counter-insurgency.'

Q. Mogen de ordehandhavers zo ver gaan dat oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid worden begaan? Zoals het collectief straffen van een volk?

Iedere oorlog - en de strijd versus het (internationaal) terrorisme *is* oorlog - eist niet alleen politieke, politionele en/of militaire acties maar ook vrijheidsbeperkende maatregelen in het doelwitland. De 'Patriot Act' in de VS is er een bewijs van. Deze wet schort op ongekeerde wijze rechten en vrijheden op, in niet weinig gevallen in strijd met de constitutie. Ook elders in de wereld namen (en nemen) regeringen drieste, vrijheidsbenemende maatregelen. Zo is de 'Anti-Terrorism Crime and Security Act' in de UK (2004) een fraai product van deze tendens. Anno 2025 is in de UK het plaatsen op X van pro-Palestina uitingen een misdrijf waarvoor mensen in 30-minuten durende zittingen worden veroordeeld zonder dat ze het recht hebben zich te verdedigen of zelfs maar te spreken. 'De Magna Charta is dood'.

Zowel de elastische terreurwetgeving in de VS als in de UK bedreigen de democratie. Want niet alleen 'islamitische terroristen' vallen onder de reikwijdte van de Amerikaanse en Britse wetten, maar *elke* opponent van de regerende partij kan nu doelwit ervan worden. Herinneren wij ons dat Soekarno, Ben Gurion, en Mandela ooit ook 'terroristen' waren!

Heel veel van vorengenoemde maatregelen zijn in diverse landen ooit al eens doorgevoerd. En wel ten koste van heel wat democratische rechten en vrijheden. Wat dit betreft is er inderdaad niet veel nieuws in de geschiedenis, 'de Grote Getuige'. Reeds Saint-Just (de Franse revolutionair) sprak in zijn rede op 15 april 1794 over de noodzakelijkheid van scherpe politimaatregelen. Ook de presidentiële noodmaatregelen door Bruning ten tijde van de Weimar-republiek en David Cameron's toespraak tot de United Nations op 25 september 2014 lagen in dezelfde lijn. Vooral de woorden van Cameron verdienen hier onderstreept te worden. Zijn kernboodschap luidde als volgt: 'We moeten de ideologie van extremisme bestrijden ('hunt down', zei Cameron), en wel het extremisme in al zijn vormen dus ook in zijn geweldloze manifestaties.'

Inmiddels zijn in Frankrijk na de aanslagen in Parijs de democratische rechten en vrijheden nog verder ingeperkt dan in Amerika en Engeland al het geval was. Zelfs in Nederland is al geprotesteerd tegen een geval van beperking van het grondwettelijk beschermde recht op vrije nieuwsgaring. En in Duitsland zijn de CDU/CSU en de SPD het eens geworden over de invoering van een wet die de vrijheid van meningsuiting beperkt (de 'Netzwerkdurchsetzungsgesetz'). Alle in het vorengaande genoemde voornemens en ontwikkelingen wijzen op de principiële aantastbaarheid van de rechtsstaat wanneer de Veiligheid in het geding is.

Een toestand van oorlog eist voor alles de samenbundeling van alle krachten en machten waarover een samenleving beschikt opdat deze in focus gebracht

worden op het centrale doel van de landsverdediging. In Nederland heerst er op dit punt momenteel grote onzekerheid. Dit is het geval omdat het in een individualistische, hedonistische - laat staan 'woke' - samenleving nog maar de vraag is of er wel voldoende werkelijkheidszin resteert om genadeloos hard te zijn, inclusief het opgeven van allerlei democratische 'rechten' en 'vrijheden.' Zal de bevolking in een liberale democratie het rücksichtslos neutraliseren van terroristen voor haar rekening durven of willen nemen? Precies zoals bij het bestrijden van een maligne tumor dus tot en met het killen van de laatste maligne cel? Dus niet als voortzetting van een bepaalde politiek (zoals Clausewitz oorlog definieerde), maar als een heilige oorlog om de Europese kerncultuur te verdedigen? Of om een halt toe te roepen aan het vermoorden van onschuldigen in naam van de een of andere 'rechtvaardigheid'? Zijn liberale democratieën überhaupt conceptueel geschikt voor een dergelijke afruil, dat wil zeggen: zijn ze niet van nature 'constrained and limited,' dus per definitie 'a soft environment for terrorism?' Zouden liberale, representatieve democratieën zover willen gaan als Israël na 7 oktober 2023? Of als Rusland na de aanslag op het winkelcentrum Crocus (maart '24) en de aanslagen op haar civiele spoorwegverkeer in Briansk and Koersk (juni '25)? Vooral als een terroristische daad zou bestaan in het loslaten van dodelijk, zeer besmettelijk virus?

[Zie ook tekst 14 en 32.]

7. Postmodernisme

'While turbulent motion appears as irregular or chaotic on the macroscopic scale, it is, on the contrary, highly organized on the microscopic scale'

- Ilya Prigogine

'The destiny of the human race depends upon the philosophy which it chooses and upon the strategy by which it tries, to ensure that that philosophy will prevail'

- André Beaufre (un général d'armée français)

Punt: Kennis van het postmoderne denken is onmisbaar om de huidige wereld en haar ethiek te kunnen begrijpen!

Voorts: Zonder enige vooringenomenheid iemand de weg wijzen in de ethiek is onmogelijk. Het is daarom beter om principes en uitgangspunten direct openlijk uit te spreken.

Onderscheid in het postmodernisme drie filosofische posities: (1) Focus op de Hermeneutiek, (2) Structuralisme, en (3) Poststructuralisme.

Ad (1)

Focus op de Hermeneutiek (= interpretatiekunde = de leer van de uitleg van teksten), i.e.: niet de syntax/grammatica prevaleert in woorden en verhalen (= 'narratieven'), maar *semantiek* (dus de zin/betekenis ervan). Context is daarbij zeer relevant; men moet leren 'verstaan' (Dilthey 1833-1911).

Het postmodernisme in deze hermeneutische vorm komt meestal voor als uitwerking van de fenomenologie (zie leesstuk 44). Wezenlijk daarin zijn:

* Martin Buber's 'dialogisch' beginsel (onderwerp van zijn hoofdwerk *Ich und Du*).

* Stephan Strasser's 'dialectisch principe'.

[BUBER: 1878 -1965, STRASSER: 1905 -1991]

Buber's 'dialogisch principe' stelt de bevrediging van 's mensen behoefte aan verbondenheid met 'de ander' centraal – een lovenswaardig uitgangspunt. Helaas garandeert de bewustwording van 'de ander' geenszins intersubjectieve gelijkgestemdheid; daar komt bij dat het dialogisch beginsel ongeschikt is om een eind te maken aan de 'vrijheid van het onbepaalde' (i.e.: geleuter).

Strasser's 'dialectisch principe' beoogt op geordende wijze een verandering van standpunt te bewerkstelligen die de naar zin strevende mens toestaat zijn eenzijdige perspectieven en beperkte horizonten systematisch op te heffen; dit alles vanuit een concrete existentie die tegelijkertijd steeds een co-existentie is (omdat de mens nu eenmaal een behoefte heeft aan verbondenheid).

Ad. (2)

Structuralisme:

Alle structuralisten zoeken naar stabiele en onveranderlijke factoren en relaties die als aanknopingspunten kunnen fungeren voor een waarlijk *wetenschappelijke* menswetenschap. De structuralisten vinden dit in 'de structuur' die zich realiseert in typisch van elkaar verschillende 'vormen' (i.e.: familierelaties, mythen, taal, mode enzovoorts); genoemde vormen hangen onderling samen en zijn wellicht zelfs transformatie van elkaar. Het structuralisme gaat dus aan het accidentele voorbij en wil de *verborgen* aspecten der dingen onthullen. Het is op zoek naar een 'systematische totaliteit'.

De basis van het structuralisme is de moderne linguïstiek en niet de natuurkunde (hetgeen immers zou neerkomen op continuering van het achterhaald neopositivisme/fysicalistisch denken).

Het sociocultureel 'expressief gedrag' is in het structuralisme een vorm van 'taal'; deze taal bevat 'codes' die ontcijferd kunnen worden zodat men kan doorstoten naar 'de kern van de sociale uiting': de *structuur*. Vanuit de linguïstiek vond kruisbestuiving plaats naar andere terreinen. De wiskunde en de logica zijn daarbij basistalen voor alle wetenschappen.

Het structuralisme is in wezen een methode om tot *theoretische* resultaten te komen die uitmonden in een - sterk technocratische - doctrine over de menselijke communicatie en cultuur. De hier bedoelde methode heet de 'structuuranalyse.' Het is de weerschijn van een samenleving die aangedreven wordt door de informatica en de cybernetica.

Structuralistische bewering: Taaltekens zijn arbitrair; er is geen natuurlijke, transparante band tussen tekens en de werkelijkheid; betekenis komt pas tot stand door onderlinge relaties tussen de tekens; het gaat erom de wisselende configuraties van deze relaties te bestuderen; de structuur zelf is daarbij onveranderlijk (= buiten tijd en geschiedenis staand).

Een tweetal resultaten van het structuralisme:

(a) *Decentrering van het 'ik'* (het 'ik' is slechts een 'functioneel' element in het totaal van de structuur); 'doorleefde ervaring' speelt geen rol meer [was cruciaal in het humanisme en existentialisme!!]

(b) *Relativering van de vrijheid* (omdat het grotere totaal van de structuur primeert en determineert). De mens is onvrijer dan hij denkt. Algemene tendens in het structuralisme: de (fysieke?) *realiteit* van het menselijk *subject* zo gering mogelijk maken zulks ten faveure van de veelzinnigheid van de menselijke cultuur.

Voorts (1): De geschiedenis van de mens als individu of als lid van de gemeenschap zien als een *discontinue* opeenvolging van culturen, mythen en sociale structuren [dus niet een dynamisch geheel waarin zich zonder onderbreking de vele samenstellende elementen zich met elkaar verbinden].

Voorts (2): Bewustzijn als mythe opgeven en vervangen door 'het als een objectieve en wetenschappelijke taal gestructureerde onbewuste'. Het 'denken' is een *onpersoonlijk* gegeven dat tot stand komt 'zonder een subject dat tot autonoom zich uitdrukken en handelen in staat is.'

Enkele belangrijke namen:

* DE SAUSSURE (linguïst, 1857-1913), 'grootvader' van het structuralisme'.

Adepten van De Saussure:

* LEVI-STRAUSS (cultureel antropoloog, 1908-2009), 'vader van het structuralisme'. [Wikipedia: 'Het denken van Lévi-Strauss bevat in essentie geen of uiterst moeilijk te toetsen hypothesen (...). De structurele antropologie bevindt zich daarmee dichterbij de speculatieve en interpreterende wetenschappen (zoals de psychoanalyse) dan bij de exacte wetenschappen.']

* BARTHES (literatuurcriticus, 1915-2009);

* LACAN (psychoanalyticus, 1901-1980);

* FOUCAULT (filosoof/historicus, 1926-1984) ? [FH: Foucault is naar eigen zeggen mogelijk meer 'huisgenoot' van het structuralisme dan structuralist.]

* MAURICE CORVEZ (1897 – 1987, Dominicaan): Het structuralisme is een 'gezonde reactie' op een 'bovenmatige beklemtoning van het ik' maar pas op voor overdrijving; men moet de mens niet ont-menselijken en zijn handelen niet devalueren.

Ad (3)

Poststructuralisme/ 'deconstructivisme':

Het deconstructivisme is tegen de orde van de Westerse Traditie. Dus tegen concepten als Universaliteit, Eenheid, 'Persoon' (als 'stabiel zelf'),

Objectiviteit, 'Vooruitgang', Waarheid, Rechtvaardigheid, Rede, Wet, Autoriteit, en Idealen. Deze begrippen zijn alle aspecten van een onderdrukkende 'Totaliteit' die in stand gehouden worden door 'Grote Verhalen' (**narratieven**).

Sommige Marxistische deconstructivisten voegen aan dit lijstje nog toe: Kapitalisme, Wetenschap, Kernegezin en Christendom (deze zouden bovendien ook allemaal schandelijke relieken zijn van 'white supremacy').

In plaats van de Westerse Traditie (met haar deugdenleer, kathedralen, wetenschap en symfonieën) substitueert het deconstructivisme, de volgende ethische posities:

- radicaal scepticisme;
- volstreekte relativiteit;
- de visie dat de realiteit contradictoir en instabiel is;
- situationisme = de visie dat alleen 'situatieve' dus contingente en tijdelijke 'miniverhalen' / lokale narratieven acceptabel zijn. *

Enkele belangrijke poststructuralisten/deconstructuralisten:

- +) ALTHUSSER (1918-1990), een Marxist die gecompliceerd/kritisch geaffilieerd was met het structuralisme;
- +) DERRIDA (1930-2004) de grote pleitbezorger van de 'deconstructie' (van de logica);
- +) LYOTARD (1924-1998; ook 'deconstructivist').

Ad Lyotard:

De huidige mens is noodzakelijk *anti-theoretisch* omdat iedere theorie berust op een discursief (= stap voor stap tot een slotsom komend), discriminerend en onderdrukkend denken. Het typisch christelijk persoonlijk-individuele, is bij Lyotard verruild voor het individualistische subject als 'product van de structuren'.

[FH: Lyotard - anders dan de andere deconstructivisten - houdt nog vast aan de eenheid van het 'ik' die hij echter tegelijk afwijst als niet-identificeerbaar omdat het uiteenvalt zodra we het proberen te analyseren. Het 'ik' fungeert bij Lyotard slechts als een betekenisloze, starre 'verwijzer.' Andere (postmoderne) filosofen hebben weer andere criteria voor 'persoon zijn', te weten: 'iemand's levensverhaal,' 'iemand's redenen,' 'iemand's intenties, beleid, plannen' e.v.a. Zie ook tekst 92.]

Ethische positie' van *alle* postmodernen, in het bijzonder de deconstructivisten:

Relativisme, situationisme, ethisch pluralisme. Dit postmoderne denken over

ethiek (of beter: wat daarvoor doorgaat) wordt vergezeld door een hernieuwd feminisme, een knotsgekke gender theorie (en alles wat daarmee samenhangt), de vernietiging van het traditionele gezin, het ontkennen van het bestaan van 'naties', de obsessie met 'ras', de LGBT lobby ('de perversie van het normale'), Black Life Matters (BLM), agressief veganisme, massa exhibitionisme, multiculturalisme, milieu-dwaasheid, islamofilie, een algemeen laxisme inzake wetshandhaving, kortom: de hele deconstructivistische, anti-christelijke **woke-ideologie**.

Elk fenomeen in zo'n postmoderne ethiek is vatbaar voor interpretatie door partijen met verschillende ideologieën (inclusief hun verschillende definities van recht en ethiek). Het totale effect komt dan onherroepelijk neer op de dood van onze Westerse beschaving en de substitutie ervan door een 'civilisation of "without"', namelijk een 'beschaving' zonder gemeenschap, zonder wortels en zonder erkenning van een natuurlijke, hogere orde. Een 'beschaving' waarin het 'lichaam' centraal staat in naam van de 'absolute vrijheid'.* *

Tenslotte zou ik het meest wezenlijke van het postmodernisme willen formuleren als 'de afwijzing van de grens' (waarvan de allereerste beginsamen het rococo en de asymmetrie - al vlak voor 1700 te bespeuren is, althans volgens Van den Berg, *Gedane Zaken*, 1977).

Nota bene. Het postmodernisme kwam - zoals gezegd - niet uit de lucht vallen. Het ontwikkelde zich uit de *fenomenologie* (zie leesstuk 44). Op zijn beurt ontwikkelde zich uit het postmodernisme de huidige 'wokeness' (met Foucault als held ***).

Q. Is het postmodernisme (en de daaraan ontsproten 'wokeness') onvermijdelijk in de Werdegang van de filosofie?

A. Ja, want de toestand van 'being shaken up' is paradoxalerwijs de sleutel tot verdere ontsluiting van de filosofische waarheid. 'Only through perturbation can the system escape to a higher order of complexity' (L. Dossey).

(+) (+) (+)

* Geheel eigensoortig situationisme verkondigt Fletcher; deze denker is wel situationist, maar erkent toch één absoluut principe, namelijk dat van de naastenliefde.

** Sprekend over het momenteel 'woke' Westen zei Maria Zakharova, woordvoerder voor het Russische Ministerie van Buitenlandse Zaken, het volgende:

‘The experiments of the “enlightened West” on sex change in children, the persecution of doctors who believe that there are only two sexes, the perverted interpretation of juvenile law, the destruction of the institution of the family, the replacement of “mom” and “dad” with degenerate terms “parent A” and “parent B”, the propaganda of perversions among minors – all these are not annoying accidents, but a large-scale policy in NATO-centric countries. And those states that, like Hungary, are trying to resist within the Alliance, are being subjected to real persecution’.

* * * De amoralist Foucault erkent overigens wel het feitelijke bestaan van zedelijke beoordelingen – hij is geen anti-moralist. Echter, hij houdt er zich uit onverschilligheid gewoon buiten discussies over ethiek (zonder deze positie intellectueel te willen begronden). Maar waar grondslagen niet kunnen worden besproken bestaat geen ethiek. Amoralisme is dan ook meer een *attitude* tegenover de problemen van de ethiek.

8. ‘Le rendez-vous’ van Europa

In Parijs is alle architectuur achteloos spectaculair. De straathoeken die als machtige scheepsboegen voor je oprijzen, de naamborden van de professionals, de decoratieve fonteinen, de gesoigneerde parken, ja zelfs de blauwe naambordjes van de straten zijn er onovertreffbaar chic. Maar als stad - in vergelijking met andere steden - wordt het centrum pas typisch Parijs door de ramen met hun gietijzeren balustrades, de balkons van de weelderige appartementen, de opvallend grote deuren van de wooncomplexen, de houten luiken van de haveloze, grijs geverfde panden van de linkeroever, de mansards op de topverdiepingen van de gebouwen, de paleisachtige façades, de royale theaters, de grand hôtels, en de talloze triomfantelijke standbeelden. Parijs is inderdaad vol van ‘de duizeling van eeuwen, revoluties, en glorie’ (Albert Camus).

Parijs is het hart van Frankrijk, maar het is ook het centrum van de Europese geschiedenis en cultuur. Als geen andere stad benadert Parijs het kenmerkende van onze Westerse beschaving. Natuurlijk is in deze tijd Moskou het enige centrum dat opgewassen is tegen Washington, maar over het geheel genomen geeft Parijs in Europa cultureel nog steeds de toon aan, wat er ook zij van de economische macht van Berlijn.

Wat evenwel afdoet aan de mystique van Parijs, is ‘de commercialisering van de ruimte’, dus de zodanige inrichting van de ruimte dat luxe consumerende, internationale big spenders erdoor aangetrokken worden. Les Halles, zoals deze er nu bij liggen, is een voorbeeld van deze liberalisering en

kapitalisering ('globalisering'). Vroeger was Les Halles een publieke locatie waar rijk en arm, werkenden en niet-werkenden elkaar ontmoetten, een plaats waar *Tout Paris* sociaal-cohesief door elkaar heen bewoog om er, in de grootste overdekte markthal ter wereld in de sfeer van een traditie, hun fruit, groente, vlees en bloemen te kopen. Les Halles was van iedereen, vol activiteit, altijd. 'Ze vormde de belichaming van de productie- en consumptieketen, een geweldige social equalizer, een plek waar iedereen een baantje kon scoren en waar de hongerigen altijd wat overgebleven voedsel konden bijeenschrapen, een 'hub' met zijn eigen cultuur en gebruiken, opgepoetst door bijna een millennium lang functioneren' (Kasten, 2013). Maar nu is Parijs een stad voor geprivilegieerden. Zelfs de middenklasse kan het zich niet meer veroorloven in het centrum van Parijs te wonen. 'Frenchness' heeft het afgelegd tegen een toenemend geïntegreerde, gekapitaliseerde wereld van consumenten waarin alles 'wordt' en niets meer 'is.' De Baltard paviljoens, dat is zeker, hadden nooit geofferd mogen worden aan de modernisering van Parijs.

De Gaullistisch-technocratische 60'er jaren herstructurering en modernisering van Les Halles weerspiegelde dus wel een dynamica, maar helaas de verkeerde kant op, namelijk richting exclusief consumentisme, privatisering, monetarisering en globalisering van de architectonische ruimte ('a set of relations and forms'). De modernisering leidde tot een corporatistisch, 'elitair' Paris met opulente appartementen bevolkt door CEO'S en succesvolle young professionals. Het logische gevolg was een ruimte waarin de minder draagkrachtigen werden uitgesloten omdat hen appartementen en producten werden aangeboden die ze niet konden betalen. De oorspronkelijke bewoners van het centrum werden zo naar de banlieues verdreven waar ze ontuchtend konden bijkomen van hun koopfantasieën. Van lieverlee werden ze prooi van de 'urban alienation'. Het leven in het centrum van Parijs, met zijn myriaden van 'moments and activities' werd gaandeweg gehomogeniseerd, ontdaan van zijn diversiteit en teruggebracht tot een sociale omgeving van hoogontwikkelde exploitatie en zorgvuldige gecontroleerde passiviteit, een plaats waar het gaat om 'profit-maximized use values'.

Parijs, vandaag de dag, bestaat in een 'wealth-power center' en een 'periferie.' Het was ooit geïntegreerd maar het is nu gesegregeerd. Parijs is een neoliberale stad geworden, een economische dynamo, een stad voor international business zulks ten koste van de Franse identiteit zoals Victor Hugo en Emile Zola die belichaamden. Parijs is niet meer wat het was. Jonge schrijvers en artiesten kunnen het zich niet meer permitteren om in het centrum van Parijs te wonen. Het enige dat rest is jezelf te verbeelden dat je,

lopend door de door glas en ijzer gedomineerde passages, nog altijd deelt in de grandeur van 'la belle époque'.

9. Waarom verschillen ethici zo van mening?

Bijvoorbeeld over de belangrijke vraag in de medische ethiek, namelijk over de kwestie of de mens wel/niet een onbeperkt beschikkingsrecht heeft over zijn eigen lichaam. Hierop zijn twee antwoorden mogelijk:

Antwoord (1): Omdat niet iedereen hetzelfde mensbeeld heeft. De één heeft namelijk een 'dualistisch', de ander een 'holistisch' mensbeeld.

Antwoord (2): Omdat de een (óók) 'objectieve waarden' erkent en de ander alléén 'subjectieve waarden'.

De visie dat de persoon een *spirito-psycho-somatische* eenheid vormt ('holisme'), gaat veelal samen met een denken waarin plaats is voor de voorgegevenheid van waarden. Het menselijk lichaam heeft er *an sich* morele waarde. Een foetus is er van meet af aan een 'toekomstig kind'. [Strikt genomen is de visie dat een mens niets anders is van 'een zak moleculen' ook een eenheidsvisie, maar die laat ik hier als buitenissig buiten beschouwing.] In de *dualistische* (ook wel 'Cartiaanse') conceptie wordt de persoon gedefinieerd als een 'self conscious mind' die 'ervaart', 'denkt', 'oordeelt', en 'communiceert'. Het lichaam heeft er als zodanig géén speciale morele waarde en pasgeborenen (laat staan embryo's) zijn er hooguit 'marginale personen'.*

De dualistische visie op de mens gaat doorgaans samen met subjectieve waarden.

Over het woord 'objectief' in antwoord (2) nog het volgende: In de strikte zin van het woord kunnen mensen niet honderd procent zuiver objectief denken. Dit is het geval omdat ze als observer altijd betrokken zijn in de interpretatie van het object dat zij gadeslaan dus dat het object (of een objectieve belangenwaarde) een *impact* heeft op het subject. De subjectiviteit die hierbij ontstaat, wordt vervolgens begrensd door de intersubjectieve 'understanding' van een bepaalde cultuur).

Vanuit een religieus standpunt kan men stellen dat alleen God een echt objectieve moraal zou kunnen decreteren dan wel zoiets - als 'Natuurwet' - in de harten van de mensen leggen. Dit religieuze standpunt houdt dus in dat de mens een objectieve moraal alleen via een Openbaring kan kennen, dan wel uit de Natuurwet [waarin God (via ons 'geweten') zijn morele voorschriften heeft neergelegd en waaruit - althans volgens de katholieke leer - de mens met zijn verstand wijs kan worden].

Het protestantisme en de islam kennen geen Natuurwet, in ieder geval niet in de zin van het katholieke begrip ervan (waarin, zoals gezegd, een grote rol

toekend wordt aan het menselijke verstand). Niettemin moet er in de voorliggende standpunten sprake zijn van 'iets mensoverstijgends' nu de grote religieuze/spirituele/ethische tradities in de wereld een vrij overeenstemmende opvatting hebben van wat fundamenteel moreel verwerpelijk is en wat niet. Het confucianisme, bijvoorbeeld, is op dit punt compatibel met het christendom en het boeddhisme deelt de Gouden Regel met alle andere wereldreligies. Ook op het gebied van de moraal, de rechtvaardigheid en de liefde kan men in het boeddhisme thema's vinden die overstemmen met die in de Joodse Tenach en de Christelijke bijbel. De islam verbiedt zowel abortus als euthanasie en de hindoe-ethiek verdedigt in zijn algemeenheid de *heiligheid* van het leven, zowel aan het begin als aan het eind ervan.

Niet-religieuze mensen doen voor een 'objectieve moraal' - zouden zij die wensen - een beroep op het ordebeginsel. De wetten van de mens hebben immers ten doel een orde te bewaken. Uiteraard refereert het ordebeginsel aan een normerend 'truth moment', want met een morele orde bedoelen seculiere ethici niet de orde van een kristal. Of vorenbedoeld normerend moment evenwel vanuit de natuurwetenschappen – waarop de seculieren aangewezen zijn – verklaard kan worden, is volgens top natuurkundigen (o.a. Penrose) en top wiskundigen (o.a. Gödel) aantoonbaar onmogelijk.

Sommige mensen houden er hybride-systemen op na. In dergelijke bouwsels wordt – op onvoorspelbare wijze – naar behoefte het ene dan wel de het andere standpunt benadrukt; dergelijke systemen laten toe dat de zedelijkheid naar believen en ten allen tijd kan worden aangetast; een zodanige vrijblijvendheid verdraagt zich niet met het begrip 'ethiek', nog daargelaten dat zulke hybridesystemen al gauw tot inconsistenties of onheldere definities leiden.

* Het dualistische mensbeeld wordt veelal geschraagd door de 'Identity theory of mind' (ook al ontkent deze theorie dualistisch te zijn). Stanford Encyclopedia of philosophy: 'The identity theory of mind holds that states and processes of the mind are identical to states and processes of the brain. Strictly speaking, it need not hold that the mind is identical to the brain. Idiomatically we do use 'She has a good mind' and 'She has a good brain' interchangeably but we would hardly say 'Her mind weighs fifty ounces'. Here [the author takes] identifying mind and brain as being a matter of identifying processes and perhaps states of the mind and brain.' Zie ook tekst 108 ('Het Mindbody Probleem').

10 Cyborgs

'The brain is and will be the 21st Century battlefield. End of story'.

- Dr. James Giordano, DARPA Neuroloog *

Er vinden momenteel kwantumsprongen plaats in de biotechnologie. Deze sprongen worden gedreven door ontwikkelingen in de nanotechnologie, informatica, computerscience, AI en genetica. Ongetwijfeld de meest opzienbarende nieuwe ontwikkelingen betreft de komst van hersenimplantaten. Deze ontwikkeling is vooral zo indrukwekkend omdat ze Angst losmaakt, dat wil zeggen: een beklemming voor de toekomst met een vreemde antropologie.

In 2003 slaagden Amerikaanse wetenschappers erin een implantaat in de hersenen van een aap te brengen waarmee via zijn gedachten een robotarm bestuurd kon worden. Het volgende was hier aan de hand. De chip leerde de breinpatronen die optraden toen apen de joystick bedienden; vervolgens werd de joystick ontkoppeld en verrichtten de apen de handeling louter met hun gedachten. Desbetreffende implantaten betroffen 'Brain Computer Interfaces' (BCIs). Het gaat bij die interfaces om chips die data verzamelen door het opvangen van impulsen uit zenuweindigingen van *minstens* dertig neuronen. In deze data (in feite 'de planning') wordt een output-patroon van elektrische signalen herkend dat – als signaal – via een transmitter (vlak onder de schedel) opgevangen en geëxternaliseerd kan worden. Vervolgens worden met dit 3D 'instructie-signaal' apparaten, bijvoorbeeld rolstoelen, computers, robots, of prothetische ledematen (wireless) geactiveerd en bestuurd. [Dit output-patroon moet dan nog wel gematcht worden met de bewegingen van de effector.] De omgekeerde route (tactiele en visuele feedback) wordt ook onderzocht. In de toekomst wordt een fusie van beide verwacht. Het brein zou dan via feedback kunnen leren dat het desbetreffende artificiële apparaat deel is van het lichaam.

Het eerste doel van het werken van BCI's - in de geneeskunde - was te komen tot een 'gewone' contractie van eigen spieren. Ter zake doende experimenten zijn inmiddels het dierproefstadium ontstegen. Zo kreeg een ALS-patiënt een elektrode in de hersenschors ingeplant, waarmee hij met zijn gedachten een computer kon bedienen. Het direct extraheren van hersensignalen om zo robotische apparaten te controleren, eens sciencefiction, is daarmee werkelijkheid geworden. Elon Musk is met zo'n BCI-project bezig. Zijn *Neuralink device* biedt uitzicht op mogelijkheden voor therapeutische interventies bij CVA, epilepsie, Parkinson, dwarslaesies en Alzheimer. April 2021 publiceerde Musk een video waarin een aap videospelletjes speelde

met alleen zijn hersenen. Begin december 2022 verscheen het bericht dat Musk zijn eerste clinical trials met mensen start, te beginnen met het herstellen van de visus via zijn brainchip.

Ondertussen is er ook een BCI ontwikkeld ten behoeve van het aangetaste geheugen. Het handelt hier om een 'neural-silicon hybride chip' die de structuur en functie van neuraal weefsel, in casu de hippocampus, nabootst. Deze chip stimuleert dus niet, maar *vervangt* daadwerkelijk neuraal weefsel (en versterkt het signaal). Dit stukje nanotechnologie wordt nu getest op ratten. Het project biedt uitzicht op mogelijkheden voor therapeutische interventies bij CVA, epilepsie, en Alzheimer. In de komende dertig jaar zullen zeker meer en meer BCI's ontwikkeld worden ter opwaardering van de menselijke psyché. Insiders verwachten voor 2035 nabootsing van echte intelligentie. Men denkt ook al in *netwerken* tussen mensen met BCI's om de communicatie te verbeteren en te versnellen, iets dat bijvoorbeeld belangrijk is op slagvelden en optiebeurzen.

Ook wetenschappers in Rusland zijn erin geslaagd de hersenen van een rat (voorzien van een neuraal interface) te verbinden met AI waardoor het dier - met behulp van een toetsenbord en elektrische stimulatie van de hersenen - wetenschappelijke vragen met ja of nee kan beantwoorden. De verwachting is nu dat in de toekomst iedereen met een BCI een dergelijk systeem zal kunnen gebruiken.

Het Russische project is gericht op het creëren van een product dat het menselijk brein zal verbinden met wereldwijde kennis. Volgens desbetreffende wetenschappers kan dit systeem de efficiëntie van menselijke activiteit verhogen, waardoor AI een betrouwbare symbiont en menselijke assistent wordt.

<https://m.vz.ru/news/2024/11/7/1296727.html>, verkregen 25/03/25.

Halverwege juni 2025 meldde ook China dat ze met succes de eerste klinische proef afgerond heeft met een BCI. Het implantaat werd ingebracht bij een patiënt met tetraplegie. Enkele weken na de operatie kon de patiënt met zijn gedachten games spelen. [https://www.msn.com/nl-nl/geldzaken/nieuws/china-meldt-kort-na-musk-eveneens-stap-in-hersenimplantatenrace/ar-](https://www.msn.com/nl-nl/geldzaken/nieuws/china-meldt-kort-na-musk-eveneens-stap-in-hersenimplantatenrace/ar-AA1GMuAW?ocid=msedgdhp&pc=U531&cvid=f734e1931698445b8890035b1a86c6ee&ei=31)

[AA1GMuAW?ocid=msedgdhp&pc=U531&cvid=f734e1931698445b8890035b1a86c6ee&ei=31](https://www.msn.com/nl-nl/geldzaken/nieuws/china-meldt-kort-na-musk-eveneens-stap-in-hersenimplantatenrace/ar-AA1GMuAW?ocid=msedgdhp&pc=U531&cvid=f734e1931698445b8890035b1a86c6ee&ei=31), verkregen 16/06/25. Zie ook <https://www.the-sun.com/news/15557255/>, 27/11/25: "BIRD BRAINED SCHEME Putin's scientists launch chilling squadron of remote controlled spy pigeons fitted with brain implants".

Zie ook: <https://www.msn.com/en-ca/health/other/neuralink-plans-high-volume-brain-implant-production-by-2026-musk-says/ar-AA1TniSk>, verkregen 01/01/26.

Q. Wat maakt hersenimplantaten (maar meer algemeen ICT-implantaten, waar ook in het lichaam) eigenlijk zo anders?

A. Zonder twijfel hun 'informatie' karakter. Want het is de *computationaliteit* ervan die alles universeel maakt. Daar komt nog bij dat de hersenen iets te maken hebben met onze motivaties en wensen, met onze persoonlijke karakteristieken, met ons gedrag, onze intelligentie, onze compassie, onze capaciteit om moreel te handelen, kortom: met onze individualiteit.

Tegelijkertijd is de kans groot dat de opties van de integratie van ICT-technologie (+ nano- en biotechnologie) met de mens niet alleen bedoeld zullen zijn om neurale defecten te corrigeren, maar ook aangewend zullen worden voor sinistere doeleinden. De technologie zou dan met name ingezet kunnen worden voor de verbetering/uitbreiding van functies bij niet-zieke mensen ('enhancement'), bijvoorbeeld van het geheugen, of voor het creëren van functies die de mens van nature niet heeft. Maar de techniek is ook geschikt voor het verwezenlijken van een efficiënte 'surveillance staat' met 'real-time' tracking (de droom van iedere imperator). Zou dit alles inderdaad werkelijkheid worden, dan zouden we getuige zijn van het tot stand komen van het post-humane lichaam, de *cyborg*. Deze 'trans-humanistische' ontwikkeling (één van de geformuleerde doelen van het WEF, zie Klaus Schwab's boek *Embedding Values in Technologies* **) strijdt met de algemeen beleden principes over de waardigheid van de mens en de integriteit van het lichaam (en zo de 'persoonlijke' identiteit). Zodra dit plaatsvindt, komt er eigenlijk een einde aan de menselijke natuur 'as we know it'. Immers, een mens houdt op mens te zijn wanneer via ICT-implantaten de mens gekoppeld kan worden aan een superviserend en tracerend netwerk.

De computationaliteit van 'alles' doet ons een toekomst vermoeden waarin de mens slechts onderdeel is van een complex systeem van natuurlijke en kunstmatige boodschappen. Een wereld, derhalve, waarin het menselijk lichaam uiteindelijk wordt gezien als een 'database'. Bijvoorbeeld een 'menselijk lichaam' (voorheen: 'individu') dat beïnvloed wordt door 'directed energy' via 5G (en mogelijk 6G) microgolven. Dit laatste is mogelijk het geval bij het 'Havana syndroom' waarmee het Amerikaanse en Canadese ambassadepersoneel in Cuba te kampen had (met mysterieuze klachten als gehoorverlies, misselijkheid, hoofdpijn en evenwichtsstoornissen). Maar denk ook aan een 'elektronische telepathie' waardoor iemand - bijvoorbeeld - aangezet kan worden iemand te vermoorden.

Hersenimplantaten en 'directed energy' zijn niet de enige manieren om de mind te beïnvloeden of het lichaam te integreren met niet-natuurlijke elementen. 'Body-tech' is onderhand een almaar uitdagend terrein. Zo heeft de Coronacrisis de gewone mens inmiddels het fenomeen van het mRNA-'vaccin' gebracht. Daarover het volgende:

Een reepje mRNA is te beschouwen als een receptenboek voor het maken van *eiwitten*. Het manipuleren ervan, heeft geleid tot een absolute breakthrough technologie. Het gaat dan om het fabriceren van mRNA (dat iets afwijkt van de natuurlijke vorm door substitutie van een nucleobase). Na injectie kan dit synthetisch RNA iedere cel in het lichaam transformeren in een on-demand fabriek *van elk willekeurig eiwit*, bijvoorbeeld van een antilichaam in geval van een vaccin, maar evenzogoed ook van een enzym (dat bijvoorbeeld ingezet kan worden om een zeldzame ziekte terug te draaien), of van een groeihormoon (om bijvoorbeeld beschadigd hartspierweefsel te repareren); of als een middel om volwassen cellen zich te laten gedragen als embryocellen zodat ruggenmerg-letsels en gevallen van Parkinson genezen kunnen worden zonder het ethische probleem van het offeren van embryo's. Want dit on demand produceren van eiwitten lukt tot nu toe vooral wanneer men werkt met stamcellen uit embryo's. Het domein dat zich met de productie van designer eiwitten bezighoudt, draagt de naam 'proteonomics'.

Een probleem bij het injiceren van niet-eigen mRNA in het menselijke lichaam is dat het direct wordt afgevangen door het immuunsysteem van de mens. Vandaar dat men het mRNA moet beschermen. Daartoe brengt men een schil van lipiden om het RNA aan. Deze nano deeltjes zijn evenwel toxisch en *stapelen* hoogstwaarschijnlijk in diverse organen. Inmiddels is via gentherapie een HIV-patiënt genezen en bestaat er uitzicht op de mogelijkheid om beschadigde zenuwcellen te repareren.

Het probleem met al deze geavanceerde technieken is dat je er inderdaad groot kwaad mee kan doen *maar ook veel goeds*. Zo kan men bijvoorbeeld via microgolven of proteonomics kankercellen bestrijden. Nu al is de kans groot dat men bijvoorbeeld met Neuralink-achtige oplossingen ruggenmergletsel (functioneel) volledig zal kunnen herstellen. En met deep-brain stimulation kunnen artsen veel symptomen van Parkinson (maar ook andere breinpathologie) met een zeker succes bestrijden. Maar, zoals gezegd, je kan er ook veel kwaad mee doen. Militaire toepassingen, bijvoorbeeld, zijn doorgaans niet erg gezellig. Maar het wrede leed dat proefdieren ondergaan is ook een overweging waard. Alles hangt af van de stand van zaken in onze ethiek.

Wordt leiderschap op het gebied van AI en neurotechnologie een van de sleutelfactoren in de moderne wereldpolitiek? Dit is in ieder geval, in aanvulling op anderen, de opinie van Anatoly Torkunov, rector van MGIMO University, academicus van de Russische Academie van Wetenschappen.

(+) (+) (+)

* DARPA = Defense Advanced Research Projects Agency, een thinktank van het Pentagon.

** Met als ondertitel: *The Internet of Things: Data Ethics; Artificial Intelligence and Robotics*. Zie ook Harari, Y.N. 2017. *Homo Deus*. London: Vintage.

Literatuur:

- <https://www.globalresearch.ca/brain-battlefield-future/5822326>, verkregen 08/02/24

- <https://www.salon.com/2024/02/11/what-the-nfl-and-elon-musks-neuralink-share-in-common/>, verkregen 12/02/24

11. Het pragmatisme

'Wart gij maar koud of heet, maar gij zijt lauw'

- Apocalyps 3, 15-16

'The hottest places in hell are reserved for those who, in times of great moral crisis, maintain their neutrality'

- Dante Alighieri

Pragmatisme blokkeert de wetenschap: men stelt zich ermee tevreden dat iets werkt en denkt niet verder na. Maar echte wetenschap wordt gedreven door het verlangen naar de theoretische waarheid. Had het aan de pragmaticus gelegen, dan had het uurwerk concept van het universum tot in lengte van dagen gedomineerd - omdat het werkt. De pragmatist bekommert zich immers niet over de diepste vraag naar het waarom en hoe. Hij kwalificeert het bewustzijn (en het leven) eenvoudigweg tot iets 'vanzelfsprekends'. Hij is tevreden met de empirie die niet verder gaat dan de huid en is akkoord met een wereld waarin hij lauw en behaaglijk existeert. Zijn enige belang is deze status quo te continueren. Wat het betekent dat iets nuttig is, * wordt verder niet verdiept en wie of wat dat geheimzinnige IK is dat de sensore informatie integreert, is niet zijn zaak. De pragmaticus gelooft

gewoon in 'Wetenschap' omdat hij haar toch niet kan omvatten en omdat ze zijn leven aangenaam verrijkt. 'In het diepst van zijn ziel', schrijft José Ortega y Gasset, 'is hij onkundig van ... het karakter van de beschaving, en strekt hij zijn enthousiasme voor de toestellen niet uit tot de beginselen die ze mogelijk maken'. Meer en meer vervangt de techneut de wetenschapper, de theoloog, en zelfs de schrijver-filosoof. De geest, volgens de postmoderne mens, is immers slechts het emergente bijproduct van de hersenen, 'niet meer dan het gedrag van een enorme partij zenuwcellen en moleculen.' Men hoeft daarom niet in te gaan op ongemakkelijke, naar *metafysica* voerende vragen, bijvoorbeeld op de vraag wat de herkomst is van 'het normatieve moment'. De lauwe mens vlucht uitdrukkelijk voor de opdracht zich daarin te verdiepen en onttrekt zich aan het probleem van de relatie tussen denken en realiteit. Het zal hem een zorg zijn hoe een gedachte tot actie leidt. Hij ervaart niet de behoefte hierin een standpunt in te nemen en accepteert dat hij zichzelf altijd een raadsel zal zijn en blijven. Dit bewust passeren van diepte, deze enorme oppervlakkigheid, drukt eigenlijk een afkeer uit van alles wat groot en edel is. De Kunst, bijvoorbeeld, is bij hem ingeteeld tot 'een pure esthetiek zonder kanttekeningen' die louter dient ter verstrooiing. En religieuze gedachten bestempelt de pragmaticus al gauw als fundamentalistisch, radicaal, extreem, fanatiek en/of fascistisch. Hij beroept zich als liberaal-democraat ongeclausuleerd op het oordeel van de meerderheid. In afwachting van dat 'laatste oordeel' relativeert hij van alles, knipt hij de band door met de traditie, en verloochent hij de oprispingen van een normaal fatsoen. Het onvaste oordeel van de massa, evenwel, betekent dat niets meer heilig is. Want voor de massa bestaat niets voor de eeuwigheid en wordt alles wat waardevol zou zijn gewoon door de markt bepaald. Het individu wordt uitgeleverd aan het industrieel-informationeel complex dat slechts uit is op macht en geld. Wat daarbij ethisch is wordt bepaald door de babbelbox van democratische verkiezingen. Alles wordt zo speelbal van het publieke, eeuwige debat. De pers maakt zich van het begin af meester van een zaak en bedient het gretige publiek met dezelfde sensatie als de eerste de beste reclameboer. De openbare volksgerichten zijn terug en in de dwangbuis van een politiek correcte cultuur, waarin de eigen cultuur wordt gehaat, wordt 'identiteit' een volstrekt leeg woord. Het stelsel van normen en waarden vervalst in een toestand waarin het lichaam belandt wanneer de referentietemperatuur niet meer gehandhaafd wordt: het raakt ontregeld en neemt de temperatuur van de buitenwereld aan. Het systeem wordt prijsgegeven aan de chaos en - tenslotte - aan de dood.

* Is er verschil tussen 'nut' en 'profijt'? Deze vraag is in ieder geval voor katholieken relevant omdat de katholieke Kerk in een geval van nierdonatie – bij gelijke kansen op succes – de nier gunt aan de recipiënt die er het meest

‘profijt’ van heeft, zulks terwijl de Kerk normaal gesproken een tegenstander is van puur ‘nutsdenken.’

12. Democratie is een Groot Verhaal

‘Democracy substitutes election by the incompetent many for appointment by the corrupt few’

- George Bernard Shaw

In Nederland bestaat geen reële democratie. Dit gegeven is algemeen bekend, al was het maar omdat iedereen weet heeft van (a) de fractiediscipline waaraan onze volksvertegenwoordigers onderhorig zijn, en (b) de democratie ondermijnende activiteiten van Big Tech (Microsoft, Apple, Google, Twitter, Facebook etcetera). Bovendien worden de minister-president, de commissaris van de koningin en de burgemeesters geen van allen op directe wijze in volledig vrije verkiezingen gekozen. Verder weet iedere Nederlander dat hij weliswaar mag meepraten, maar dat er uiteindelijk toch niet naar hem geluisterd wordt, zelfs niet als hij zich - met anderen - uitsprekt via een referendum. Of dat hij zelfs wordt uitgesloten wanneer hij bij verkiezingen zijn stem geeft aan de PVV of Forum voor Democratie. Sowieso is het niet al te moeilijk om in een democratie constitutionele rechten te herdefiniëren, te omzeilen, of brutaalweg in te perken. Dat heeft Bush Jr. na 9/11 wel afdoende aangetoond; hetzelfde geldt voor Frankrijk, België en Nederland sinds de terreur in Parijs, Nice en Brussel. Kortom, van democratie is in Nederland en elders maar zeer matig sprake.

Op Europees niveau bestaat er sowieso geen democratie. Alleen een professional kan nog wijs worden uit het labyrintische Europese gebouw dat speciaal ontworpen is om democratie te *simuleren*. Inderdaad, er valt niets te kiezen in de Europese ‘democratie.’ Ja, het is zelfs nog veel erger: ‘Een politiek stelsel als dat van de EU,’ aldus wijlen Bart Tromp, ‘dat de uitvoerende macht - lees: de Europese Raad - een ruimte laat die in een normale democratie niet goed denkbaar is, lokt in feite corruptie uit. Het heeft er al toe geleid dat regeringsleiders en staatshoofden zich verbeelden dat ze zonder democratisch mandaat en zonder zich te kunnen beroepen op de Europese verdragen, tot boycotacties tegen een andere staat mogen besluiten.’

Op het punt van het ontbreken van democratie in Europa zijn vele voorbeelden te geven. Ik noem hier slechts (a) de introductie van de Euro, (b)

de - door Trump afgeblazen - plannen inzake een Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP), (c) het pogen Turkije in de EG op te nemen, en (d) de van hogerhand ingeleide islamisering van West-Europa (zie leesstuk 73). Een ander voorbeeld van het ontbreken van democratie betreft de landbouwbesluitvorming op Europees niveau. Deze besluitvorming is typisch een aangelegenheid van een relatief zeer kleine groep. Iedereen weet dat, vooral in christendemocratische kring. En wat te denken van de wijze waarop de voorzitter van de EU gekozen wordt? Geschiedt dit niet op een manier die volstrekt vergelijkbaar is met de Kremlin-mystiek ten tijde van de USSR? Iets vergelijkbaars, maar nog erger in effect, vindt plaats bij de personele bezetting van de Europese Centrale Bank (ECB), de black box van de Europese elite. Aan wie legt de niet-gekozen president van de Europese Centrale Bank, de belangrijkste man in Europa, eigenlijk (échte) verantwoording af? Het hele financieel-economische gebouw van Europa is inderdaad feodaal, maar dan zonder de bovennatuurlijkheid die de middeleeuwer met de feodaliteit associeerde (en die het leven Orde gaf).

Over het 'democratisch tekort' in de context van de EU-instituten en het EU-beleid wordt al heel lang gesproken. Maar tot dusver vergeefs waar het oplossingen betreft. Zo werden in de Griekenland-crisis de reddingsoperaties in elkaar gestoken door een kleine groep regeringsleiders, ministers, en hoofden van EU-instellingen (en het IMF). Deze kongsi wenste het Europese parlement ('a pointless talking shop') op geen enkele wijze in hun besluitvorming te betrekken (alles liever dan dat!). Onderwijl werd het budgettaire niet meer soevereine Griekenland geplunderd door de internationale geldadel (denk aan de acquisitie van de Griekse havens, vliegvelden en tolwegen door Europese, Chinese en Russische bedrijven). Tezelfdertijd werden de armsten van het Griekse volk blootgesteld aan de 'worst and longest austerity drive in capitalist history,' zulks geheel ten faveure van de banken.

Alle hierboven aan de orde gestelde issues zijn kwesties waarin de opinies van de Europese volkeren door een politieke 'elite' werden gecontrarieerd. Intussen gaat de Eurocratie onbelemmerd door met haar koepelvorming, ondanks het anti-Europa sentiment dat allerwegen te beluisteren valt (Brexit, het referendum over de Oekraïne, de populariteit van de anti-Europa partijen en andere gelijkgerichte fenomenen). Wie dus meent dat Europa, of zelfs Nederland, serieus iets met échte democratie te maken heeft, is niet goed snik. Internationaal is democratie voor normale mensen zelfs ondenkbaar en op Europees niveau is het überhaupt nooit de bedoeling geweest een 'democratisch instituut' te creëren. Het 'democratie' concept is een Groot Verhaal, een metatheorie om de achterliggende werkelijkheid te versluieren.